

Poslední dny

MAREK 12,41–13,32

Texty na tento týden

Mk 12,41–44; Mk 13,1–32; Da 9,24–27; Da 7,25; 1Te 4,13–18

Základní verš

„A tehdy uzří Syna člověka přicházet v oblacích s velikou mocí a slávou. Tehdy vyšle anděly a shromáždí své vyvolené od čtyř úhlů světa, od nejzazších konců země po nejzazší konce nebe.“ (Mk 13,26.27)

Tento týden se nejprve soustředíme na závěr 12. kapitoly, kde Ježíš vyzdvihuje zdánlivě malý čin chudé vdovy. Hlavní část našeho studia se však bude věnovat pozoruhodnému proctví o osudu jeruzalémského chrámu a dalším událostem. Marek 13. kapitola (podobně jako paralely v Mt 24 a L 21) hovoří o pádu Jeruzaléma a předpovídá, co se bude dít až do skončení světa.

Marek 13 jasně říká, že proctví sahá od doby vyslovení proctví Ježíšem, až po dobu konce, tedy Ježíšova druhého příchodu. Tento přístup vychází z toho, co nazýváme „historická interpretace proctví konce času“, na rozdíl od pokusu odsunout tato proctví do minulosti nebo daleko do budoucnosti.

Mnohá Ježíšova naučení a výroky jsou odpovědi na otázky nebo nepochopení ze strany jeho učedníků. Podobně je to i na tomto místě Evangelia podle Marka. Otázky učedníků dávají Ježíši příležitost učit je pravdám důležitým pro život křesťana. Ježíš nejen předpovídá budoucnost, ale také poučuje své učedníky, jak se připravit na nadcházející zkoušky. Jeho slova jsou důležitá pro učedníky v každé době – tehdy i dnes.

Osnova lekce

Třináctá kapitola Markova evangelia shrnuje Ježíšovu poslední velkou promluvu k učedníkům, která se týká „doby konce“. V ní je jednak připravuje na nelehké období, které je čeká v době, kdy s nimi fyzicky nebude, ale zároveň je povzbuzuje nadějí na setkání v den jeho návratu.

- ▶ Mk 12,41–44: Vyzvednutí daru chudé vdovy (neděle)
- ▶ Mk 13,1–37: Ježíšova řeč o době konce
 - Mk 13,1–13: Příprava učedníků na nelehké doby (pondělí)
 - Mk 13,14–18: Příprava učedníků na příchod „pustošící ohavnosti“ (úterý)
 - Mk 13,19–23: Příprava učedníků na „velké soužení“ (středa)
 - Mk 13,24–37: Zaslíbení Ježíšova návratu (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

DVĚ DROBNÉ MINCE V CHRÁMOVÉ POKLADNĚ

⁴¹*Sedl si naproti chrámové pokladnici a díval se, jak do ní lidé vhadzují peníze. A mnozí bohatí dávali mnoho.* ⁴²*Přišla také jedna chudá vdova a vhodila dvě drobné mince, dohromady čtyřák.*

⁴³*Zavolal své učedníky a řekl jim: „Amen, pravím vám, tato chudá vdova dala víc než všichni ostatní, kteří dávali do pokladnice.“* ⁴⁴*Všichni totiž dali ze svého nadbytku, ona však ze svého nedostatku: dala, co měla, všechno, z čeho měla být živa.“ (Mk 12,41–44)*

Osobní studium

Jaká byla podle úvodních veršů (Mk 12,41–44) Ježíšova reakce na jednání vdovy?

Jeruzalémský chrám byl nádhernou, velkolepou stavbou. Chrámová hora dominovala městu a obrovské kameny, které byly součástí stavby chrámového komplexu, vyvolávají údiv i dnes. Přestavba a rozšíření chrámu začalo za Heroda Velikého kolem roku 20 před Kristem. Práce na stavbě však pokračovaly až do 60. let po Kristu.

Lidé přicházející do chrámu přinášeli své finanční dary. Ty dávali do třinácti pokladen umístěných na takzvaném *Nádvoří žen* nacházejícím se na východní části chrámového komplexu. Právě zde Ježíš seděl, když pozoroval ženu, která do pokladny vhodila své dvě drobné mince (řecký *lepton*). Hodnota jedné takové mince byla přibližně 1/128 denáru, tedy méně než setina denní mzdy dělníka. Nominální hodnota daru této ženy byla tedy velmi malá.

Na Ježíše však její dar zapůsobil. Mnozí bohatí věřící přinášeli velké částky, ale on jejich dary nijak neoceníl. Dar této vdovy však vedl Ježíše k tomu, aby ji před učedníky pochválil. Říká, že tato vdova „dala víc než všichni ostatní“ (Mk 12,43). Jak je to možné? Ježíš poznamenává, že oni dává-

li ze svého nadbytku, ona ve své chudobě však dala vše, co měla na živobytí. Jim zbylo mnoho, ona dala všechno, co měla. Tato skutečnost činí její dar mimořádně cenným, i když jeho peněžní hodnota byla nízká.

Tento příběh obsahuje důležitou lekci o hospodaření s našimi prostředky. Význam toho, že dáváme na Boží dílo, nezávisí na čestnosti či správnosti jednání těch, co s těmito prostředky nakládají. Přestože náboženští vůdci zodpovědní za službu v chrámu byli zkažení, Ježíš nebyl proti dávání darů v chrámu. Pokud byli někdy v Božím lidu zkažení náboženští vůdci, ti v prvním století patřili mezi nejhorší (vzpomeňme si na Kaifáše nebo Annáše a následky jejich jednání). Ježíš to všechno věděl.

Všichni, kterým byla svěřena nějaká autorita, mají posvátnou zodpovědnost používat všechny prostředky v souladu s Boží vůlí. Ale i kdyby bylo jejich jednání nezodpovědné a zkažené, ti, kdo dávají dary na Boží dílo, budou za své jednání požehnáni. To byl i případ chudé vdovy.

Pokud vůdci nejednají věrně nebo se nám jejich jednání nelíbí a rozhodneme se zadržovat desátky a dary, znamená to, že naše dávání závisí na jednání lidí, ne na naší vděčnosti Bohu. Takové rozhodnutí je nesprávné, i když pokušení může být někdy silné.

Aplikace

Co bychom se měli z tohoto příběhu naučit o významu věrného dávání darů na Boží dílo?

NEZŮSTANE ZDE KÁMEN NA KAMENI

¹A když vycházel z chrámu, řekl mu jeden z jeho učedníků: „Pohled, Mistře, jaké to kameny a jaké stavby!“ ²Ježíš mu řekl: „Obdivuješ ty velké stavby? Nezůstane z nich kámen na kameni, všechno bude rozmetáno.“ (Mk 13,1.2)

¹²Vydá na smrt bratr bratra a otec dítě, povstanou děti proti rodičům a připraví je o život. ¹³Budou vás všichni nenávidět pro mé jméno; ale kdo vytrvá až do konce, bude spasen. (Mk 13,12.13)

Osobní studium

Přečti si text Mk 13,1–13. Jak reagovali učedníci na Ježíšův výrok o chrámu? V čem spočívá důležitost Ježíšovy odpovědi?

Zmínili jsme už, že chrámový komplex byl velkolepou stavbou. Josephus Flavius poznamenává, že Královská kolonáda na jižní straně komplexu měla 162 sloupů, z nichž každý byl tak mohutný, že k jeho objetí byli potřební tři muži (Starozitnosti 15.11.5 §§413-414). Ježíš říká, že to vše bude zničeno. Takové proroctví týkající se úžas budící stavby znělo v uších učedníků jako předpověď konce světa.

„Co si asi nepochopený a zavržený Kristus, myslel, když jej upozorňovali na velkolepost stavby! Pohled, který se mu nabízel, byl skutečně úchvatný. Ježíš však smutně řekl: To všechno vidím. Budovy jsou skutečně nádherné. Vám se jejich zdi zdají být nezničitelné, ale já vám říkám: Přejde den, kdy tu nezůstane kámen na kameni, všechno bude rozmetáno“ (Mt 24,2).“ (DA 627; TV 401)

Učedníci chtějí vědět, kdy se tato Ježíšova předpověď splní. V Mk 13,4 se ho skupina učedníků – Petr, Jakub, Jan a Ondřej – ptá na načasování. Chtějí vědět, kdy se Ježíšovy předpovědi uskuteční a co je bude provázet.

Je pozoruhodné, že Ježíš se ve své odpovědi nevěnuje primárně popisu pádu Jeruzaléma, ale varování svých učedníků před tím, co mohou očekávat během své služby při zakládání rané křesťanské církve (Mk 13,5–13). Na základě jeho slov se dalo očekávat, že to vůbec nebude snadné.

Ve skutečnosti budou věřící pronásledováni, postaveni před soud a někteří budou zabití. Zároveň jim Ježíš naznačuje, že tento čas ještě nenastal. Upozorňuje je, aby se nedali oklamat bouřlivými událostmi. Navíc jim Duch svatý dá ve správný čas slova, která budou mít mluvit. A to i přesto, že je opustí jejich nejbližší – rodina a přátelé.

Z těchto úvodních slov Ježíšova proroctví vyplývá, že Boží lid se nemá bát nepokojů a zkoušek. Věřící mají být bdělí, protože Boží Duch je provede skrze všechny obtíže.

Aplikace

Jaká je tvá zkušenost se zkouškami, které přicházejí v souvislosti s následováním Ježíše? Co když do tvého života žádné problémy nepřišly?

„ZNESVĚCUJÍCÍ OHAVNOST“

¹⁴Když pak uvidíte „znesvěcující ohavnost“ stát tam, kde být nemá – kdo čte, rozuměj – tehdy ti, kdo jsou v Judsku, ať uprchnou do hor; ¹⁵kdo je na střeše, ať nesestupuje a nevchází do domu, aby si odtud něco vzal; ¹⁶a kdo je na poli, ať se nevrací domů, aby si vzal plášť. ¹⁷Běda těhotným a kojícím v oněch dnech! ¹⁸Modlete se, aby to nebylo v zimě. (Mk 13,14–18)

Osobní studium

Jaké vodítko dává Ježíš k rozpoznání toho, co znamená „znesvěcující ohavnost“ (Mk 13,14–18)?

Ježíš se dostává k hlavní myšlence svého vyprávění o pádu Jeruzaléma (Mk 13,14). Mluví o „znesvěcující ohavnosti“. V textu nacházíme upozornění, že bychom měli číst s porozuměním. Těmito slovy Ježíš odkazuje učedníky na knihu Daniel. Tato terminologie se nachází v textech Da 9,27; Da 11,31 a Da 12,11 s paralelou v Da 8,13.

Přečti si text Da 9,26.27. Kdo je v tomto textu „Pomazaný“ a kdo je „vévoda, který přijde“?

„Pomazaný“ v Da 9,26 je překladem hebrejského slovo *mašiach*, tedy Mesiáš. Při pozorném studiu textu Da 9,24–27 je zřejmé, že tento Pomazaný odkazuje na příchod Ježíše Krista.

Ale kdo je „vévoda, který přijde“ („vůdce“ ČSP)? Kdo to je, kdo způsobí zrušení města Jeruzaléma? Město zničil římský ge-

nerál Titus. Mohlo by se tedy zdát logické, že právě on je „vévodou, který přijde“, jak o tom mluví Da 9,26.27. Tito dva jednotlivci jsou propojeni, protože způsob, jakým se zacházel s Mesiášem, znamenal zánahu města.

Co je však tato „znesvěcující ohavnost“, o které Ježíš mluví, když odkazuje na text Daniela? Naneštěstí se mnozí učenci domnívají, že tato ohavnost se vztahuje na znesvěcení chrámu Antiochem Epifanem ve druhém století před Kristem. Takový přístup však není v souladu s historickými událostmi a biblickým textem. Ježíš totiž popisuje „znesvěcující ohavnost“ jako něco, co nastane v budoucnosti. Nemůže se to tedy vztahovat na něco, co se stalo dvě století před Kristovým pozemským působením.

„Znesvěcující ohavnost“ se tedy pravděpodobně vztahuje na dobu, kdy římská vojska vytáhla do boje proti Izraeli. Obléhání Jeruzaléma koncem šedesátých let po Kristu bylo pro křesťany znamením, aby utekli z města a vyhnuli se tak zkáze, která měla brzy nastat.

Aplikace

Jeruzalém padl, jak to Ježíš předpověděl. Proč je důležité naučit se důvěřovat Ježíšovým slovům? Co ti v tom pomáhá?

VELKÉ SOUŽENÍ

¹⁹S těmi dny přijde takové soužení, jaké nebylo od počátku světa, který stvořil Bůh, až do dneška a nikdy nebude. ²⁰A kdyby Pán nezkrátil ty dny, nebyl by spasen žádný člověk. Ale kvůli svým vyvoleným zkrátí ty dny. ²¹A tehdy, řekne-li vám někdo: „Hle, tu je Mesiáš, hle tam,“ nevěřte! ²²Vy-vstanou lžimesiášové a lžiproroci a budou předvádět znamení a zázraky, aby svedli vyvolené, kdyby to bylo možné. ²³Vy však se mějte na pozoru! Všecko jsem vám řekl předem. (Mk 13,19–23)

Osobní studium

Co je hlavní myšlenkou verše Mk 13,19?

Včera jsme se věnovali ústřednímu bodu 13. kapitoly, který se týká „znesvěčující ohavnosti“ (Mk 13,14). Dalším důležitým textem je Mk 13,19, který přináší informaci o velkém soužení, „jaké nebylo od počátku světa, který stvořil Bůh, až do dneška a nikdy nebude“. Taková formulace předznamenává větší nebo rozsáhlejší pronásledování, než jaké nastalo při pádu Jeruzaléma. Verš poukazuje na budoucí události, které jsou časově mnohem vzdálenější od Ježíšovy doby.

Tak jako Mk 13,14 odkazuje na proroctví z Da 9, náš dnešní text o velkém soužení (Mk 13,19–23) je ozvěnou proroctví z Da 7 a 8, kde moc malého rohu pronásleduje Boží lid „do času a časů a polovinu času“ (Da 7,25). Toto prorocké období odpovídá 1 260 do-slovným rokům (Nu 14,34; Ez 4,6). Jedná se o časové období trvající od roku 538

do roku 1798, kdy Napoleonův generál zajal papeže a odvedl ho do vyhnanství. Během tohoto období mocnost malého rohu pronásledovala a zabíjela ty, kteří nesouhlasili s jejím náboženským systémem.

Jakou naději nabízí Bůh svému lidu v době pronásledování a jaké varování dává věřícím v souvislosti s koncem tohoto období (Mk 13,20–23)?

Text Mk 13,20 hovoří o „zkrácení“ pronásledování pro Boží lid. Při studiu dějin vidíme, že síla pronásledování se zmírnila po nástupu protestantské reformace, čímž se zkrátila doba soužení. Když se moc malého rohu zmenšovala, k reformám se připojovalo stále více lidí. Proroctví ze Zj 13 však ukazuje, že síla malého rohu nakonec opět začala růst.

Ježíš v dnešním textu (Mk 13,21–23) varuje před další hrozbou, kterou se měli stát falešní proroci a kristové. Ti se měli objevit před Kristovým návratem. Ježíš své následovníky upozorňuje, aby si dávali pozor.

Aplikace

V době, kdy Ježíš varoval před falešnými křisty, bylo jeho hnutí bylo teprve v začátcích. Přesto byl schopen vyslovit úžasnou předpověď, která se naplnila (dokonce i dnes se mnozí lidé prohlašují za mesiáše). Jak by tato předpověď měla zvýšit naši důvěru v Boží slovo?

PŘÍCHOD SYNA ČLOVĚKA

²⁴Ale v těch dnech po onom soužení zatmí se slunce a měsíc ztratí svou záři, ²⁵hvězdy budou padat z nebe a mocnosti, které jsou v nebesích, se zachvějí. ²⁶A tehdy uzří Syna člověka přicházet v oblacích s velikou mocí a slávou. ²⁷Tehdy vyšle anděly a shromáždí své vyvolené od čtyř úhlů světa, od nejzazších konců země po nejzazší konce nebe. (Mk 13,24–27)

Osobní studium

V čem spočívá důležitost události popsané ve verších Mk 13,24–32?

Text hovoří o návratu Ježíše Krista ve slávě. Tomuto příchodu mají předcházet znamení na slunci, měsíci a hvězdách. Nový zákon je plný proroctví poukazujících na tuto úžasnou událost. Apoštol Pavel to podrobně popisuje v 1Te 4,13–18, kde říká, že ti, kdo zemřeli ve víře v Ježíše, budou vzkříšeni k životu a uchvázeni s živými svatými, aby se setkali s Kristem. V 1K 15 apoštol podrobně hovoří o skutečnosti vzkříšení, ke kterému dojde při Kristově návratu.

Také apoštol Petr popisuje tento velký den. Ve 2Pt 3,3–13 vysvětluje, že Pán neotálí splnit svá zaslíbení, ale chce, aby všichni lidé dospěli k pokání. A konečně, i v knize Zjevení nacházíme barvitě popisy Kristova návratu (viz Zj 1,7; 6,12–17; 14,14–20 a 19,11–21). Celý Nový zákon nám říká, že Kristův návrat bude osobní, doslovný, viditelný a slyšitelný. Až přijde, uvidí ho každý.

Jak však máme rozumět Ježíšovým slovům o „tomto pokolení“ a „onom dni“ nebo „hodině“? Mnoho lidí tato slova znepokojují, protože pokolení, ke kterému Ježíš mluvil, už dávno nežije.

Existuje několik přístupů k vysvětlení této stati. Někteří uvádějí, že slovo „pokolení“ se může vztahovat na konkrétní skupinu lidí, v tomto případě na Židy. To znamená, že Židé jako národ budou žít až do Kristova návratu. Dalším navrhovaným výkladem je, že se mluví o pokolení (generaci) lidí, kteří uvidí naplnění všech předpovídaných znamení a budou žít v době Kristova návratu.

Jednodušším řešením je však všimnout si, že v Mk 13,30 Ježíš používá zájmeno „toto“ (toto pokolení), zatímco v Mk 13,32 slovo „onen“ (den a hodina). V Mk 13 se zájmena „tento“, „tato“ a „toto“ (hútos, hauté, túto) vyskytují především ve verších 1–13, kde se mluví o zničení Jeruzaléma. Zájmena ve významu „onen“ jsou v řeckém textu charakteristická pro druhou část kapitoly.

Tedy „toto pokolení“ se s největší pravděpodobností vztahuje na generaci lidí žijících v prvním století, kteří viděli zničení Jeruzaléma, jak to popisuje text Mk 13,30. Verš Mk 13,32 však mluví o druhém příchodu Krista. To byla pro jeho posluchače událost nejen budoucí, ale také velmi vzdálená. V důsledku toho Mk 13,32 hovoří doslova o „onom dni“ (řecky *tés hémeras ekeinés*) a odkazuje tak na události, které budou časově vzdáleny od prvního století.

Aplikace

Na co se v souvislosti s druhým příchodem Krista těšíš nejvíc? Proč?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 69. kapitolu „Proroctví o budoucnosti“ (DA 627–636; TV 401–407) z knihy *Touha věků*.

Ve světě se odehrává mnoho znepokojujících událostí. Lidé jsou skutečně vystrašení. Jako adventisté sedmého dne máme určité poznání týkající se „posledních událostí“. Jak můžeme toto poznání využít k tomu, abychom lidem ukazovali naději, kterou máme v Ježíši a v zaslíbení o jeho příchodu?

„Neznáme přesné datum Kristova příchodu, a proto máme bdít. ‚Blaze těm služebníkům, které Pán, až přijde, zastihne bdící.‘ (L 12,37) Ten, kdo očekává Kristův příchod, nezahálí. Čekání na Pána má v lidech vzbuzovat bázeň před Hospodinem a jeho soudy. Všichni by si měli uvědomit, že odmítnutí nabízené Boží milosti je veliký hřích. Člověk, který očekává Krista, žije podle pravdy, a tím se očisťuje. Čekání na Ježíšův příchod jej vede k horlivému úsilí. Uvědomuje si, že Pán je již přede dveřmi, a proto se ze všech sil snaží spolupracovat s nebeskými silami a přivádět ostatní lidi ke spasení. Rozumní a věrní správci včas rozdělují pokrm Božímu domu (L 12,42). Zvěstují pravdu, která je potřebná právě v dnešní době. Stejně jako Enoch, Noe, Abraham a Mojžíš hlásali pravdu, která byla naléhavá v jejich situaci, mají Kristovi služebníci předávat zvláštní varování svým současníkům.“ (DA 634; TV 406)

Otázky k rozhovoru

1. *Jedna věc je přispívat na Boží dílo. Něco jiného je dávat obětavě. Jaký je v tom rozdíl a proč je tento rozdíl důležitý?*
2. *Proč Bůh nezabránil pronásledování svého lidu v průběhu staletí a nedělá to ani v dnešním světě? Jak nám motiv velkého sporu pomáhá alespoň zčásti pochopit, proč existuje pronásledování?*
3. *Jaká znamení Kristova příchodu se ukážou jako mimořádně důležitá v současném světě?*
4. *Přemýšlejte o stavu mrtvých a o tom, že spí, dokud se Kristus nevrátí. Co bude to první, co lidé uvidí při svém vzkříšení? Jak nám tato myšlenka pomáhá pochopit, že pro každého člověka je druhý příchod Krista vždy velmi blízko?*